

бюджету. При здійсненні вирівнювання передбачається, що якщо значення індексу вирівнювання в межах 0,9 -1,1 – вирівнювання не здійснюється; менше 0,9 – надається базова дотація відповідному обласному бюджету в обсязі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету 0,9; більше 1,1 - передається реверсна дотація з відповідного обласного бюджету в обсязі 50 відсотків суми, що перевищує значення такого індексу 1,1. Також планується перераховувати базову дотацію органами Казначейства щодавно, відповідно до розпису Державного бюджету України, що буде сприяти стабілізації фінансової ситуації в Україні.

Висновки. Виходячи з вищесказаного можемо констатувати, що місцевим бюджетам тривалий період часу не під силу самостійно усунути розрив між витратними зобов'язаннями і бюджетним доходним потенціалом. На практиці в цих цілях використовується механізм розподілу сформованих доходів у формі дотаційної допомоги. Особливу актуальність являє подальша розробка основ формування міжбюджетних відносин, відповідно до яких здійснюється надання дотацій з державного бюджету. Вважаємо за потрібне ініціювати продовження теоретичних і прикладних аспектів дослідження в контексті дотаційності місцевих бюджетів, спираючись на існуючі наукові напрацювання. Основною метою наступних досліджень має стати розробка напрямів мінімізації дотаційності місцевих бюджетів, зменшення залежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету.

Список використаних джерел

1. *Бюджетний кодекс України: Закон України: від 08.07.2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс] редакція від 11 серпня 2013 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/gi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.*
2. *Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.*
3. *Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: в 3 т/ за ред. А.І. Даниленко. – К: Фенікс, 2008. – Т.1. Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації. – с.308.*
4. *Данилишин Б. Настав час бюджетної федералізації України [Електронний ресурс] / Б. Данилишин // – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2012/12/17/351286/>.*
5. *Місцеві фінанси: підручник / [О.П. Кириленко, О.Р. Квасовський, А.В. Лучка та ін.]; за ред. О.П. Кириленко. – К.: Знання, 2006. – 677 с.*
6. *Власюк Н.І. Основні напрями реформування міжбюджетних відносин в Україні [Текст] / Н.І. Власюк // Збірник науково-технічних праць. – Науковий вісник НЛТУ України, 2012. – Вип. 22.8. – С. 179-183.*

References

1. *Byudzhetnyy kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrayiny: vid 08.07.2010 r. № 2456-VI [Elektronnyy resurs] redaktsiya vid 11 serpnia 2013 r. : <http://zakon1.rada.gov.ua/gi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.*
2. *Kontseptsiya reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsiyi vlyady v Ukrayini. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 1 kvitnya 2014 r. № 333-r. <http://zakon2.rada.gov.ua/>.*
3. *Finansovo-monetarni vazheli ekonomichnoho rozvytku: v 3 t./ za red. A.I.Danylenko. K: Feniks, 2008. T.1 : Finansova polityka ta podatkovy-byudzhetni vazheli yiyi realizatsiyi. s.308*
4. *Danylyshyn B. Nastav chas byudzhetnoyi federalizatsiyi Ukrayiny : <http://www.epravda.com.ua/columns/2012/12/17/351286/>.*
5. *Mistsevi finansy: pidruchnyk / [O.P. Kyrylenko, O.R. Kvasovskyy, A.V. Luchka ta in.]; za red. O.P. Kyrylenko. K.: Znannya, 2006. 677 s.*
6. *Vlasyuk N.I. Osnovni napryamy reformuvannya mizhbyudzhetnykh vidnosyn v Ukrayini // Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats'. Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny, 2012. Vyp. 22.8. S. 179-183.*

ДАНИ ПРО АВТОРА

Микитюк Ігор Сергійович, к.е.н., доцент кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет
mikityuck@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Микитюк Игорь Сергеевич, к.э.н., доцент кафедры финансов
Киевский национальный торгово-экономический университет
mikityuck@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Mykytyuk Igor, PhD in Economics, Associate Professor of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics
mikityuck@ukr.net

УДК 336.2.33

ОПОДАТКУВАННЯ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Свищук А.С.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання податкового регулювання в умовах трансформації економіки.

Метою дослідження є розкриття сутності оподаткування у системі економічного регулювання.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Розкрито сутність оподаткування у системі економічного регулювання. Здійснено аналіз надходжень податку на додану вартість, податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток підприємств та акцизного податку. Визначено взаємозв'язок між податковими надходженнями та валовим внутрішнім продуктом, підходи до формування податкових надходжень, напрями удосконалення механізму адміністрування податків із врахуванням пріоритетів соціально-економічного розвитку країни. Обґрунтовано, що з метою забезпечення достатнього рівня ефективності системи оподаткування важливим є використання податкової архітектури, яка визначається оптимальними співвідношеннями структури податкових надходжень для впливу на динаміку економічного зростання.

Галузь застосування результати роботи. Система оподаткування. Фінансово-економічне регулювання.

Висновки. Оподаткування у системі фінансового регулювання економіки є важливою складовою фінансової політики, яка суттєво впливає на соціально-економічний розвиток країни та адміністративно-територіальних одиниць, створення відповідних умов для дієвої структурної, інноваційної перебудови економіки, розвитку людського капіталу. Для забезпечення достатнього рівня ефективності системи оподаткування важливим є використання податкової архітектури, яка визначається оптимальними співвідношеннями структури податкових надходжень для впливу на динаміку економічного зростання. Основними передумовами досягнення якісного рівня здійснення оподаткування у системі фінансового регулювання економіки є виваженість підходів щодо адміністрування податків, для посилення результативності податкового регулювання важливим є упорядкування та системний перегляд податкових інструментів. Подальший соціально-економічний розвиток країни у певній мірі залежить від удосконалення методологічних засад податкового регулювання, яке необхідно здійснювати відповідно до визначених пріоритетів розвитку економіки.

Ключові слова: податки, система оподаткування, податкова політика, механізм адміністрування податків, дохідна частина бюджету, фінансове регулювання, соціально-економічний розвиток країни.

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Свищук А.С.

Предметом исследования являются теоретические и практические вопросы налогового регулирования в условиях трансформации экономики.

Целью исследования является раскрытие сущности налогообложения в системе экономического регулирования.

Методы исследования. В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный методы, что позволило реализовать концептуальное единство исследования.

Результаты работы. Раскрыта сущность налогообложения в системе экономического регулирования. Осуществлен анализ поступлений налога на добавленную стоимость, налога на доходы физических лиц, налога на прибыль предприятий и акцизного налога. Определена взаимосвязь между налоговыми поступлениями и валовым внутренним продуктом, подходы к формированию налоговых поступлений, направления усовершенствования механизма администрирования налогов с учетом приоритетов социально-экономического развития страны. Обосновано, что с целью обеспечения достаточного уровня эффективности системы налогообложения важным является использование налоговой архитектуры, которая определяется оптимальными соотношениями структуры налоговых поступлений для влияния на динамику экономического роста.

Область применения результаты работы. Система налогообложения. Фінансово-економічне регулювання.

Выводы. Налогообложения в системе финансового регулирования экономики является важной составляющей финансовой политики, которая существенно влияет на социально-экономическое развитие страны и административно-территориальных единиц, создание соответствующих условий для действенной структурной, инновационной перестройки экономики, развития человеческого капитала. Для обеспечения достаточного уровня эффективности системы налогообложения важным является использование налоговой архитектуры, которая определяется оптимальными соотношениями структуры налоговых поступлений для влияния на динамику экономического роста. Основными предпосылками достижения качественного уровня осуществления налогообложения в системе финансового регулирования экономики является взвешенность подходов относительно администрирования налогов, для усиления результативности налогового регулирования важным является упорядочение и системный пересмотр налоговых инструментов. Дальнейшее социально-экономическое развитие страны в определенной мере зависит от совершенствования методологических основ налогового регулирования, которое необходимо осуществлять в соответствии с определенными приоритетами развития экономики.

Ключевые слова: налоги, система налогообложения, налоговая политика, механизм администрирования налогов, доходная часть бюджета, финансовое регулирование, социально-экономическое развитие страны.

THE TAXATION IN SYSTEM OF ECONOMIC REGULATION

Svyschuk A.S.

The subject of research are theoretical and practical issues of tax regulation in the economic transformation.

Research objective is disclosure of essence of the taxation in system of economic regulation.

Methods. The paper applied a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factorial methods, allowing to implement conceptual integrity of the study.

The results. The essence of the tax system of economic regulation. The analysis of revenues from value added tax on personal income, corporate income tax and excise tax. Correlation between tax receipts and gross domestic product, the approaches to the formation of tax revenue trends improving tax administration mechanism taking into account of socio-economic development. Grounded in order to ensure a sufficient level of efficiency of the tax system is important to use tax architectonics, defined optimal ratios tax revenue structure to influence the dynamics of economic growth.

Range of application results. Tax system. Financial and economic regulation.

Conclusions. Taxation in the system of financial regulation of the economy is an important part of financial policy, which significantly affects the socio-economic development and political units, creating the right conditions for effective structural, innovative economic restructuring, development of human capital. To ensure a sufficient level of efficiency of the tax system is important to use tax architectonics, defined optimal ratios of tax revenue structure to influence the dynamics of economic growth. The main prerequisites for achieving the quality of the implementation of the tax system of financial regulation of the economy is prudence approaches to tax administration, to enhance the effectiveness of tax regulation is important to organize and systematic review of tax instruments. Further socio-economic development to some extent depends on improving the methodological principles of tax regulation, which should be carried out in accordance with the defined priorities of economic development.

Key words: taxes, tax system, tax policy, tax administration mechanism, the budget revenues, financial regulation, socio-economic development.

Постановка проблеми. Здійснення ефективної податкової політики займає вагомe місце у процесі фінансового регулювання економічного розвитку країни. Основні напрями податкової політики визначають відповідні обсяги та структуру доходів бюджету, які впливають на економічне зростання, структурні перетворення у галузях економіки, розвиток людського капіталу. Виважений підхід щодо оподаткування, формування доходів бюджету є важливою передумовою активізації підприємницької діяльності. Система оподаткування заслуговує відповідної уваги виходячи з необхідності підвищення ефективності формування та управління фінансовими ресурсами держави в умовах їх обмеженості. З метою посилення

позитивного впливу податкової політики на соціально-економічний розвиток суспільства потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня ефективності системи оподаткування, удосконалення механізму адміністрування податків, забезпечення здійснення дієвого податкового контролю. Використання регуляторного потенціалу системи оподаткування потребує подальшого дослідження взаємозв'язку рівня податкового навантаження і соціально-економічних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вагомих наукових досліджень у сфері оподаткування можна назвати праці:

Серед наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері оподаткування можна назвати праці Дж.Б'юкенена [1], А.Вагнера, А.Лаффера, П.Самуельсона [6], Дж. Стігліца, В.Танзі.

Питанням податкового регулювання в умовах трансформації економіки присвячені праці вітчизняних вчених: О.Зварич [2], Н.Крючкової [3], І.Лютого [4], А. Соколовської [7], В.Федосова [8], І. Чугунова [9], С. Юрія [8] та інших.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання податкового регулювання в умовах трансформації економіки.

Метою дослідження є розкриття сутності оподаткування у системі економічного регулювання.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати дослідження. Система оподаткування відіграє вагомий роль у досягненні поставлених завдань економічного розвитку країни, виконанні державою відповідних суспільних функцій. Податки як важливий інструмент макроекономічної політики впливають на економічні процеси та суспільні відносини, обґрунтований рівень оподаткування впливає на збереження та прискорення економічного зростання.

Використання податків як інструменту регулювання соціально-економічного розвитку країни мають певні особливості в період трансформаційних змін в економіці, її структурної перебудови, які полягають у забезпеченні макроекономічної рівноваги, створенні сприятливого фінансово-економічного середовища для розвитку ринкових відносин, підтримки стратегічних галузей економіки. Податкова політика як макроекономічний регулятор є однією з важливих складових фінансової політики та за своїм призначенням спрямовується на реалізацію стратегічних пріоритетів розвитку країни. Важливим напрямом регулюючої ролі податків є вплив на інвестиційну діяльність в країні. Формування податкової політики здійснюється із врахуванням обґрунтованих напрямів соціально-економічного розвитку країни, спрямовується на забезпечення сприятливого макроекономічного середовища, стабілізацію та прозорість системи державних фінансів, достатніх темпів економічного зростання.

Економічна природа оподаткування полягає у сукупності взаємовідносин, що виникають у процесі встановлення та утримання податків, визначення платників податку, об'єкту оподаткування, бази оподаткування, ставки податку, порядку обчислення податку, податкового періоду, строку та порядку сплати податку та подання звітності про його обчислення і сплату.

На дієвість системи оподаткування суттєво впливає бюджетно-податкова політика, яка відіграє вагомий роль у формуванні сукупного попиту та досягненні суспільного розвитку. Формування податкових надходжень бюджету повинно здійснюватися із врахуванням циклічності економічного розвитку, необхідності забезпечення достатнього рівня інституційних перетворень економічного середовища, використання дієвих інструментів адміністрування податків.

На даний час створення необхідних умов функціонування дієвої системи оподаткування відбувається під впливом структурних суспільних змін та залежить від інституційної спроможності економіки. На рівень якості адміністрування податкових надходжень впливають ефективність управлінських рішень контролюючих органів та органів стягнення податків і зборів, ступінь їх спрямування на досягнення стратегічних цілей розвитку країни, врахування результатів аналізу поточного соціально-економічного стану, напрацьованого досвіду та оцінки відповідних прогностичних показників.

Система оподаткування в сучасних умовах являє собою макроекономічний регулятор відтворювальних процесів, спрямований на реалізацію стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку країни. При адмініструванні податків держава виходить із розуміння необхідності забезпечення фіскальної достатності та соціальної справедливості, отже є важливим встановлення обґрунтованих співвідношень між прямими та непрямими податковими надходженнями.

Вагомими завданнями податкової політики на даний час є: зниження рівня податкового навантаження на економіку та зменшення кількості податків і зборів; підвищення рівня відповідальності сторін податкового процесу, ефективності процесу підготовки податкової звітності та зменшення часу, необхідного для її підготовки; спрощення системи адміністрування податків і зборів; покращення адміністрування податку на додану вартість, зокрема щодо його відшкодування, введення режиму автоматичного відшкодування; гармонізація бухгалтерського та податкового обліку; забезпечення надання податкових пільг у відповідності до стратегічних пріоритетів соціально-економічної політики країни; приведення податкової системи України у відповідність із стандартами ЄС [3].

З метою покращення рівня результативності розробки показників дохідної частини бюджету, важливим є аналіз структури та динаміки основних податкових надходжень, визначення рівня їх взаємозалежності з основними макроекономічними показниками (таблиця).

Важливою умовою посилення впливу системи оподаткування на економічне зростання є розробка та запровадження обґрунтованих методів визначення обсягів і структури доходів бюджету, запровадження дієвого механізму адміністрування податків. Здійснення моніторингу податкоспроможності адміністративно-територіальних одиниць надає можливість отримати інтегральну оцінку податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, що є основою для прийняття дієвих управлінських рішень щодо планування місцевих бюджетів.

Питома вага податкових надходжень зведеного бюджету України у валовому внутрішньому продукті за період 2001-2013 років в середньому становить 22,18 відсотка, у тому числі у 2001–2005 рр. – 19,78 відсотка, 2006–2010 рр. – 22,78 відсотка, 2011–2013 рр. – 25,19 відсотка; відповідний показник податку на додану вартість – 7,79 відсотка, у тому числі у 2001–2005 рр. – 5,65 відсотка, 2006–2010 рр. – 8,89 відсотка, 2011–2013 рр. – 9,55 відсотка; податку на доходи фізичних осіб – 4,59 відсотка, у тому числі у 2001–2005 рр. – 4,38 відсотка, 2006–2010 рр. – 4,69 відсотка, 2011–2013 рр. – 4,80 відсотка; податку на прибуток підприємств – 4,39 відсотка, у тому числі у 2001–2005 рр. – 4,63 відсотка, 2006–2010 рр. – 4,39 відсотка, 2011–2013 рр. – 3,98 відсотка; акцизного податку – 2,00 відсотка, у тому числі у 2001–2005 рр. – 1,76 відсотка, 2006–2010 рр. – 1,88 відсотка, 2011–2013 рр. – 2,62 відсотка

Визначено, що при збільшенні питомої ваги податкових надходжень зведеного бюджету України у валовому внутрішньому продукті на один відсотковий пункт за період 2001–2013 роки приріст реального валового внутрішнього продукту зменшується на 1,28 відсоткових пункти.

На 2014 рік обсяг надходжень з податку на додану вартість до Державного бюджету України заплановано у сумі 150,0 млрд.грн., що на 17% більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень поточного року надходження даного податку склали 109,4 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 3,8 млрд. грн., або на 4%.

Важливо відмітити, що обсяг надходжень з податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів до Державного бюджету заплановано у сумі 91,1 млрд.грн., що на 8% більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень надходження від даного податку з вироблених в Україні товарів склали 67,0 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року менше на 2,8 млрд. грн., або на 4%. Обсяг надходжень з податку на додану вартість з ввезених в

Україну товарів заплановано у сумі 109,5 млрд.грн., що на 14% більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень 2014 року надходження з даного податку з везених в Україну товарів склали 87,5 млн.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 6,6 млрд.грн., або на 8%.

Таблиця. Частка основних податків у доходах Зведеного бюджету України та валовому внутрішньому продукті за 2001-2013 роки, %

Показники	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Податок на додану вартість													
частка у доходах зведеного бюджету, %	18,76	21,77	16,73	18,25	25,19	29,34	27,01	30,92	30,99	27,44	32,64	31,16	28,98
частка у валовому внутрішньому продукті, %	5,04	5,98	4,71	4,84	7,66	9,26	8,24	9,71	9,26	7,97	9,99	9,84	8,82
Податок на доходи фізичних осіб													
частка у доходах зведеного бюджету, %	16,03	17,42	17,93	14,43	12,89	13,27	15,83	15,41	16,30	16,22	15,10	15,29	16,31
частка у валовому внутрішньому продукті, %	4,31	4,78	5,05	3,82	3,92	4,19	4,83	4,84	4,87	4,71	4,62	4,83	4,96
Податок на прибуток підприємств													
частка у доходах зведеного бюджету, %	15,12	15,16	17,53	17,70	17,51	15,25	15,64	16,08	12,09	12,85	13,80	12,53	12,42
частка у валовому внутрішньому продукті, %	4,06	4,16	4,94	4,69	5,32	4,81	4,77	5,05	3,61	3,73	4,22	3,95	3,78
Акцизний податок													
частка у доходах зведеного бюджету, %	4,92	6,61	6,91	7,32	5,89	5,01	4,82	4,30	7,91	9,00	8,53	8,62	8,29
частка у валовому внутрішньому продукті, %	1,32	1,82	1,95	1,94	1,79	1,58	1,47	1,35	2,37	2,61	2,61	2,72	2,52

*Зроблено автором за даними: <http://www.minfin.gov.ua/>

Згідно основних завдань податкової реформи щодо податку на додану вартість передбачено: продовжити дію норм щодо звільнення від оподаткування податку на додану вартість операцій з постачання на митній території України та вивезення в митному режимі експорту зернових та технічних культур за винятком сільськогосподарських підприємств-виробників; вирівнювання навантаження для операцій з постачання: послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами; послуг з охорони здоров'я закладами охорони здоров'я; періодичних видань друкованих засобів масової інформації, навчальних посібників вітчизняного виробництва, словників українсько-іноземної або іноземно-української мови, а також доставки таких періодичних видань друкованих засобів масової інформації; надати право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування платникам податку, які не мають необоротних активів в достатніх розмірах, проте відповідають іншим критеріям, за умови, що такі платники матимуть фінансову гарантію на суму заявленого бюджетного відшкодування, видану на один рік банківською установою, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України у разі, якщо за результатами перевірки платника виявлено безпідставно заявлену до відшкодування суму податку на додану вартість, гарантія має бути подовжена до 3 років[5].

Важливо відмітити, що на 2014 рік обсяг відшкодування податку на додану вартість з Державного бюджету заплановано у сумі 51,6 млрд.грн., що на 4 % менше від фактично відшкодуваного за попередній рік. За січень-жовтень 2014 року обсяг відшкодування податку на додану вартість з Державного бюджету склав 45,7 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року менше на 82 млн. грн., або на 0%. Разом з тим, з метою вирішення проблем з відшкодуванням податку на додану вартість необхідно відзначити позитивну тенденцію щодо погашення державної заборгованості перед компаніями, особливо для тих, які користуються автоматичною системою відшкодування. Однак, у той же час, необхідно зазначити: компанії вимушені сплачувати податок на прибуток підприємств або інші податки наперед, а сума передплати становить 20-70 %; значна кількість заявленого для відшкодування податку на додану вартість не підтверджується через визнання господарських операцій нікчемними; введення нової вимоги до компанії, щоб мати змогу скористатись автоматичним відшкодуванням податку на додану вартість; відсутність податкових збитків в попередніх періодах.

Обсяг надходжень з податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету у 2014 році заплановано у сумі 82,3 млрд.грн., що на 14 % більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень відповідного року надходження з податку на доходи фізичних осіб склали 61,8 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 3,3 млрд. грн., або на 6 %.

Згідно основних завдань податкової реформи щодо податку на доходи фізичних осіб передбачено: зміна шкали оподаткування в розрахунку на місяць: 15 % – для доходів до 10 мінімальних заробітних плат; 20 % – для доходів понад 10 мінімальних заробітних плат з суми перевищення; підвищити ставку податку для пасивних доходів - процентів, інвестиційного прибутку, роялті з 15 % до 20 %; зберегти у наступному році чинне обмеження стандартної податкової соціальної пільги у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для працездатної особи у розрахунку на місяць, встановленому законом на 1 січня звітного податкового року; вирівнювання ставок оподаткування для заробітної плати шахтарів; вирівнювання навантаження щодо доходів у вигляді спадщини вартість якої перевищує 1 млн. грн., яку отримують особи першого ступеня споріднення з суми перевищення; знизити діючий поріг оподаткування пенсій з десяти тисяч гривень на місяць до трьох розмірів мінімальних заробітних плат, та оподатковувати суму перевищення за ставкою 15 %.

Надходження з податку на прибуток до Зведеного бюджету заплановано у 2014 році у сумі 40,6 млрд.грн., що на 26 % менше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень відповідні надходження склали 35,9 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року менше на 10,2 млрд. грн., або на 22 %.

Згідно основних завдань податкової реформи щодо податку на прибуток передбачено: розраховувати об'єкт оподаткування на підставі даних бухгалтерського обліку шляхом коригування фінансового результату до оподаткування, визначеного у фінансовій звітності, на різниці, які збільшують або зменшують фінансовий результат до оподаткування, щодо амортизації необоротних активів, резервів та фінансових операцій; скасувати 32 обмеження щодо врахування витрат з метою покращення інвестиційного клімату в країні; визначення податкових різниць для платників податку на прибуток, що мають дохід більше 20 млн. грн. на рік, або 5 % від загальної кількості платників.

Обсяг надходжень акцизного податку до Зведеного бюджету у 2014 році заплановано у сумі 46,2 млрд.грн., що на 26 % більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень надходження акцизного податку склали 37,9 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 7,8 млн. грн., або на 26 %. Разом з цим, обсяг надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів заплановано у сумі 33,2 млрд.грн., що на 20 % більше доходів, що фактично надійшли за попередній рік. За січень-жовтень надходження акцизного податку з вироблених в Україні товарів склали 24,0 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 523 млн. грн., або на 2 %. Обсяг надходжень акцизного податку з везених в Україну товарів до Зведеного бюджету заплановано у сумі 13,0 млрд.грн., що на 45 % більше доходів, що фактично

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

надійшли за попередній рік. За січень-жовтень надходження акцизного податку з ввезених в Україну товарів склали 13,9 млрд.грн., що у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року більше на 7,2 млрд. грн., або на 108 % [9].

Згідно основних завдань податкової реформи щодо акцизного податку передбачено: включити до переліку підакцизних товарів електричної енергії, внаслідок чого скасовується збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію; запровадити акцизний податок з реалізації через роздрібну торговельну мережу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива. Ставка податку встановлюватиметься місцевими органами влади у розмірі від 2 % до 5 % від обсягу реалізації; запровадити акцизний склад на нафтопродукти, альтернативне паливо та скраплений газ.

Важливим є запровадження системи моніторингу основних категорій платників податків, яка надасть можливість здійснювати аналіз динаміки податкових платежів до бюджету та обсягів реалізованої продукції, що сприятиме прийняттю обґрунтованих рішень щодо розрахунку податкової бази та податкового навантаження. Реформування системи пільгового стимулювання передбачає визначення оптимального рівня податкових пільг щодо податкових надходжень бюджету, загальних обсягів державної допомоги, валового внутрішнього продукту, спрощення правил надання податкових пільг з метою підвищення привабливості умов оподаткування та стимулювання економічної активності. Цільовий характер надання пільг має виступати необхідною умовою формування та реалізації податкової пільги та забезпечуватись чіткими законодавчими нормами стосовно витрачання, обліку та контролю за додатковими фінансовими ресурсами, що формуватимуться у суб'єктах господарювання при використанні податкових пільг.

Вагомим значення набуває підвищення ефективності використання фіскальних інструментів з метою досягнення заданих параметрів розвитку країни, а також своєчасного реагування на зміни соціально-економічного середовища, удосконалення підходів до економіко-математичного моделювання макроекономічних процесів, а саме формування виду податків відповідної моделі, що дозволить підвищити обґрунтованість рішень стосовно змін у системі оподаткування.

Формування основних напрямів податкової політики на довгострокову перспективу має базуватись не тільки виходячи із прогностичних значень індикативних показників розвитку системи оподаткування але й показників питомої ваги податкових надходжень в дохідній частині бюджету та валовому внутрішньому продукті з урахуванням державних цільових програм. Зазначене, сприятиме формуванню збалансованого бюджету, посилить результативність бюджетно-податкової політики, підвищить рівень керованості фінансовими процесами у системі управління державними фінансами.

Розвиток підходів до механізму адміністрування податків має враховувати сукупність відповідних критеріїв, які відображають ефективність діяльності контролюючих органів та органів стягнення податків і зборів. Оподаткування у системі фінансового регулювання економіки як інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку країни має постійно вдосконалюватися та адаптуватися до інституційних перетворень економічного середовища, динаміки і тенденцій суспільного розвитку, економічної циклічності з урахуванням необхідності підвищення рівня ефективності функціонування системи державних фінансів в цілому.

Разом з тим, досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни залежить від ступеня врахування в податковій політиці особливостей інституційного середовища, функціонування фінансово-економічних відносин, динаміки суспільного розвитку. Доцільним є формування в країні відповідних інституційних умов для підвищення рівня ефективності податкової політики та результативності системи оподаткування.

Висновки. Оподаткування у системі фінансового регулювання економіки є важливою складовою фінансової політики, яка суттєво впливає на соціально-економічний розвиток країни та адміністративно-територіальних одиниць, створення відповідних умов для дієвої структурної, інноваційної перебудови економіки, розвитку людського капіталу. Інститути податкової системи мають складну внутрішню структуру норм, правил, еволюція цих інститутів тісно пов'язана з розвитком інститутів системи державного управління, макроекономічного регулювання. Вагомим завданням є визначення ступеня адекватності цих інститутів сучасним обставинам, терміну початку, поетапності, швидкості внесення необхідних інституційних змін. Від зазначеного залежить ефективність розвитку системи оподаткування та національної економіки в цілому. Доцільним є подальше посилення системності та послідовності у реалізації податкової політики, визначення оптимальної структури дохідної частини бюджету її відповідність напрямам соціально-економічного розвитку країни. Для забезпечення достатнього рівня ефективності системи оподаткування важливим є використання податкової архітектури, яка визначається оптимальними співвідношеннями структури податкових надходжень для впливу на динаміку економічного зростання. Основними передумовами досягнення якісного рівня здійснення оподаткування у системі фінансового регулювання економіки є виваженість підходів щодо адміністрування податків, для посилення результативності податкового регулювання важливим є упорядкування та системний перегляд податкових інструментів. Подальший соціально-економічний розвиток країни у певній мірі залежить від удосконалення методологічних засад податкового регулювання, яке необхідно здійснювати відповідно до визначених пріоритетів розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Б'юкенен Дж.М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави / М.Дж. Б'юкенен, Р.А. Масгрейв ; [пер. з англ. А. Іщенко]. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2004. – 175 с.
2. Зварич О.В. Податкові надходження: методологія прогнозування / О.В. Зварич. – К. : Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2013. – 444 с.
3. Крючкова Н.М. Податкова політика у системі макроекономічного регулювання / Н.М. Крючкова. – Одеса : «Астропринт», 2011. – 176 с.
4. Податкова система / за ред. І.О. Лютого. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
5. Податковий кодекс України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>
6. Самуельсон П. Економіка / П. Самуельсон, В. Нордгауз; пер. з англ. – М. : Вільямс, 2010. – 1360 с.
7. Соколовська А.М. Особливості податкової системи України та напрями її коригування / А.М. Соколовська // *Фінанси України*. – 2013. – № 9. – С. 28-44.
8. *Фінанси* / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
9. Чузунов І.Я. Непряме оподаткування у системі регулювання економіки / І.Я. Чузунов, О.М. Жукевич // *Економічний часопис-XXI: науковий журнал*. 2014. - №1-2 (1). - С. 61-64.

References

1. Bjukenen Dz.M., Masgrejv R.A. *Suspilni finansy i suspilny vybir: Dva protyleznych bacennia derzavy; per. z angl.* K. : Vyd. Dim «KM Akademiya», 2004. 175 s.
2. Zvarych O.V. *Podatkovi nadchodzennia: metodolohija prohnozuvannia*. K. : Kyiv.nac.torh.-ekon.un-t, 2013. 444 s.
3. Kriuckova N.M. *Podatkova polityka u systemi makroekonomichnoho rehuliuвання* Odesa : «Astropynt», 2011. 176 s.
4. *Podatkova sistema* / za red. I.O. Liutoho. K. : Centr ucbovoji literatury, 2009. 456s.
5. *Podatkovy kodeks Ukrayiny* : <http://zakon0.rada.gov.ua>
6. *Samuelson P., Nordhauz V. Ekonomika* / per. z angl. M.: Vyljams, 2010. 1360 s.

7. Sokolovska A.M. Osoblyvosti podatkovoi systemy Ukrayiny ta napriamy jiji koryhuvannya // *Finansy Ukrayiny*. 2013. № 9. S. 28-44.
 8. *Finansy / za red. S.I. Jurija, V.M. Fedosova. K. : Znannia, 2008. 611 s.*
 9. Chugunov I.Ya., Zukevych O.M. Nepriame opodatkuvannya u systemi rehuliuвання ekonomiky // *Ekonomicny chasopys-XXI: naukovy zurnal*. 2014. №1-2 (1). S.61-64.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Свищук Алла Сергіївна, здобувач кафедри фінансів
 Київського національного торговельно-економічного університету
 вул. Киото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Свищук Алла Сергеевна, соискатель кафедры финансов
 Киевского национального торгового-экономического университета
 ул. Киото, 19, г. Киев, 02156, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Svischuk Alla Sergejevna, competitor of chair of finance
 Kyiv National trade and economic University
 19, Kyoto street, Kiev, 02156, Ukraine

УДК 336.27

БОРГОВІ ПАРАДОКСИ ТА ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТУВАННЯ

**Чеберяко О.В.,
 Пасічна Н.М.**

Предметом роботи є теоретичні засади державних фінансових відносин в сфері державних запозичень.

Метою статті є визначення та обґрунтування теоретичних засад необхідності здійснення державних запозичень, дослідження основних аспектів вимірювання боргового тягаря та економічних наслідків існування державного боргу в Україні, виявлення основних проблем, які існують в управлінні державним боргом та методи, які застосовуються для їх усунення, а також розгляд найбільш оптимальної боргової політики України.

У роботі використаний методичний апарат, що складається з: аналізу, синтезу та узагальнення - при визначенні основних понять, причин виникнення, класифікації державного кредитування та державного боргу, а також при з'ясуванні боргового стану України використовувалися інструменти економіко-математичного моделювання та графічного представлення результатів дослідження.

Результати роботи. У статті визначено основні причини виникнення, економічна сутність та роль державного кредитування. Охарактеризовано основні напрями управління державним боргом. Розглянуто сучасний стан державного кредитування та основні боргові парадокси. На основі отриманих результатів запропоновано способи вдосконалення боргової політики України в сучасних умовах та розглянуто орієнтири державного кредитування.

Галузь застосування результатів: організація та проведення наукових досліджень у сфері державних фінансів, формування основних напрямків державної політики регулювання кредитно-боргових відносин держави.

Висновки: на сьогодні в Україні порушується принцип прозорості інформації щодо використання коштів, залучених за рахунок внутрішніх запозичень, а це, у свою чергу, сприяє неефективному використанню боргових фінансових ресурсів. Встановлено, що залучення ресурсів за допомогою внутрішніх державних позик обмежується можливостями національного фондового ринку та їх високою вартістю, що в свою чергу зумовлено громадсько-політичною та економічною кризою та геополітичними інтересами Росії, що в цілому впливає на державну безпеку в Україні. Відповідно, розвиток інфраструктури фінансового ринку, покращення якісних характеристик державних цінних паперів з метою мінімізації вартості запозичення коштів, стабілізація політико-економічної ситуації дозволять більш повно використовувати потенціал внутрішніх державних запозичень.

Ключові слова: державне кредитування, державний борг, боргова політика, боргові парадокси, управління державним боргом.

ДОЛГОВЫЕ ПАРАДОКСЫ И ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО КРЕДИТОВАНИЯ

**Чеберяко О.В.,
 Пасичная Н.Н.**

Предметом работы являются теоретические основы государственных финансовых отношений в сфере государственных заимствований.

Целью статьи является определение и обоснование теоретических основ необходимости осуществления государственных заимствований, исследование основных аспектов измерения долгового бремени и экономических последствий существования государственного долга в Украине, выявление основных проблем, существующих в управлении государственным долгом и методы, которые применяются для их устранения, а также рассмотрение наиболее оптимальной долговой политики Украины.

В работе использован методический аппарат, состоящий из: анализа, синтеза и обобщения - при определении основных понятий, причин возникновения, классификации государственного кредитования и государственного долга, а также при выяснении долгового состояния Украины использовались инструменты экономико-математического моделирования и графического представление результатов исследования.

Результаты работы. В статье определены основные причины возникновения, экономическая сущность и роль государственного кредитования. Охарактеризованы основные направления управления государственным долгом. Рассмотрено современное состояние государственного кредитования и основные долговые парадоксы. На основе полученных результатов предложены способы совершенствования долговой политики Украины в современных условиях и рассмотрены ориентиры государственного кредитования.

Область применения результатов: организация и проведение научных исследований в сфере государственных финансов, формирование основных направлений государственной политики регулирования кредитно-долговых отношений государства.